

Kouluilta-podcast, jakso 6. Koulukirjeenvaihtajat: Kohtaamisen tärkeys

Äänitteen kesto: 00:33:54

Merkkien selitykset:

[?] = sanan kirjoitusasusta ei voi olla täysin varma, mutta merkitys on ainakin sinne päin. Sanan äänityskohta merkitään tekstiin ylös esim. [sana? 00:15:44]

[??] = sanasta ei voinut saada selvää, joten se on täysin epävarma tai sitä ei voitu kirjata ylös lainkaan. Sanan äänityskohta merkitään tekstiin ylös esim. [?? 00:15:44]

[**tekstiä**] = äänet tai litteroimatta jätetyt kohdat merkitään tekstiin hakasulkeisiin, esim. [naurahtaa] tai [haastattelu keskeytyy hetkeksi, kun haastateltava vastaa puhelimeen]

[äänite alkaa]

[MUSIIKKIA]

SPEAKER_00 [00:00:35]: Oikein paljon tervetuloa Koulukirjeenvaihtajan jakson pariin. Tämä Koulukirjeenvaihtajakso on jatkoa keskustelulle, jota kävimme Kouluilta-podcastissa lasten ja nuorten elämästä somessa. Keskustelemassa aiheesta kanssamme oli silloin Helsingin yliopiston tutkija Lauri Hietajärvi. Koulukirjeenvaihtajakset perustuvat siis aiemmin julkaistuihin Kouluiltojen keskusteluihin. Me käsittelemme täällä tutkijoiden esiin nostamia ratkaisuja ja näkökulmia koulun arjen ja koulun toimijoiden näkökulmasta. Tavoitteena on pohtia tutkijoiden ehdotuksia ratkaisukeskeisesti. Mitä ideoista ottaisit koulun arkeen ja miten toteutus käytännössä konkreettisesti tapahtuisi? Minun nimeni on Mika Niemelä, toimin Schoolwell-tutkimuskonsortion vuorovaikutusvastaavana ja päivätyössäni olen Oulun yliopiston työelämäprofessori. Koulukirjeenvaihtajina meillä tänään jatkavat Juha Ståhlberg Raumalta. Sanotko Juha vielä, kuka olet ja missä työskentelet?

SPEAKER_01 [00:01:33]: Hyvää iltapäivää ja todella hienoa olla taas mukana, eli Juha Ståhlberg ja Rauman normaalikoulussa työskentelen johtavana rehtorina tällä hetkellä.

SPEAKER_00 [00:01:43]: Sitten meillä on Sanna Isopahkala Tampereelta. Samat sanat Sanna sinulle, muutamalla sanalla kertaus sinusta ja työstäsi.

SPEAKER_02 [00:01:51]: Kiitos. Kiva olla taas mukana tässä. Olen Sanna Isopahkala, Tampereen yliopiston normaalikoulun lehtori. Opetan siellä kuudetta luokkaa ja teen paljon tutkimuskokeilua ja kehittämistoimintaa myös. Siinä minun työtehtävät nopeasti.

SPEAKER_00 [00:02:08]: Tosi kiva. Lämpimästi tervetuloa kummallekin. Meidän kanssa täällä pysyvänä jäsenenä on mukana Tiina Soini-Ikonen, Tampereen yliopiston tutkimusjohtaja, Schoolwell-tutkimuskonsortiomme varajohtaja. Heippa Tiina ja tervetuloa mukaan.

SPEAKER_03 [00:02:25]: Kiitos. Kiva olla mukana. Tosiaan Tampereen yliopiston kasvatuksen ja kulttuurin tiedekunnassa toimin tutkimusjohtajana ja Schoolwellissa paljon tutkimusta kuuluu työhöni.

SPEAKER_00 [00:02:37]: Okei, pienet semmoiset tarkennukset tähän alkuun, tämä hyvä. Aloitetaanko ihan päällimmäisillä ajatuksilla, että mitä noin päällimmäisenä podcast herätti teissä koulukirjeenvaihtajissa? Haluaako Sanna aloittaa?

SPEAKER_02 [00:02:50]: Kiitos, se herätti kyllä tosi paljon ajatuksia ja niitä tässä nyt sitten varmaan käydään läpi. Vaikea sanoa, että mikä olisi se päällimmäisin, mutta kyllä minä tosi paljon jäin miettimään kasvokkain tapahtuvan vuorovaikutuksen merkitystä ja sitten taas sosiaalisen median vuorovaikutuksen merkitystä lapsille ja nuorille. Ja sitä, että mistä kaikesta meillä jo on tutkimusta ja mitä tutkimustieto sanoo ja missä kaikessa tutkimustieto tulee mahdollisesti korjaamaan ja täydentämään itseään tulevina vuosina. Mulla tuli mieleen yksi luento, jolla vastikään olin. En muista, sanoinko tätä edellisessä jaksossa, mutta se sopii niin hyvin tähänkin teemaan. Siinä tällainen tutkijalääkäri sanoi, että lasten ja nuorten terveen kehityksen kannalta me ei tarvita ainuttakaan laitetta tai sovellusta, mutta se, mitä terveeksi lapseksi ja nuoreksi kehittyminen aivan välttämättömästi, mitä tarvitaan on se kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus, katsekontakti, hymy ja nähdyksi tuleminen. Monenlaisia asioita eri näkökulmista tuli kyllä siinä.

SPEAKER_00 [00:04:15]: Onko Sanna pointtisi se, että mitä tutkimus tulee korjaamaan ja muuta, että onko sellainen olo vähän, että tästä asiasta tiedetään vielä aika vähän? Ja joskus myöhemmin tutkimus tulee valottamaan jotain sellaisia asioita, mitä me ei nyt tässä vielä edes tiedetä siitä asiasta. Onko tämä raakile tämä aihe?

SPEAKER_02 [00:04:36]: On joo, jotenkin sellainen tunne mulla on. Ja toisaalta, mitä eri tutkijoita kuuntelee ja seuraa, vaikka mediaa, niin eri alojen tutkijat nostavat eri näkökulmia esille. Mutta varmaan on niin, että me vasta ihan pieni osa tiedetään tästä, että miten sosiaalinen media ylipäätään vaikuttaa lapsiin ja nuoriin.

SPEAKER_00 [00:05:01]: Entäs Juha, mitä ajatuksia päällimmäisenä?

SPEAKER_01 [00:05:04]: Täytyy sanoa, että herätti myös paljon ajatuksia ja hyvin paljon samanlaisia ajatuksia, mitä Sanna toi jo esille. Tietysti hiukan yllättäviäkin tutkimustuloksia tässä kohtaa, mutta kuten siinä tuotiin esille, että tutkimus saattaa tulla hiukan perässä. Sitten tämä tilanne on uusi ilmiö ja tavallaan sitä kautta, kun ilmiö on uusi, niin sitä täytyy tutkia lisää. Sitä kautta saadaan lisätietoa ja opitaan ymmärtämään, että mikä somen merkitys on. Mielenkiintoista oli se, että puhutaan paljon nyt tällä hetkellä nuorten psykologisen hyvinvoinnin ja mielenterveyden oireilusta ja Lauri Hietajärvi toi esille tutkimusnäytön puolesta, niin huoli ei ole kovin suuri. Tämä oli mielestäni aika yllättävä tutkimusnäyttö, niin kuin tässä kohtaa. Toki sen pystyn ehkä allekirjoittamaan, että... Tai en pysty välttämättä allekirjoittamaan, mutta voin sanoa, etten osaa sanoa siihen, mitä itse laitteen käyttö vaikuttaa, mutta sisällöt vaikuttavat varmasti. Se on se merkittävä juttu, että miten sitä käytetään, sosiaalista mediaa ja digitaalista mediaa yleensäkin. Jotenkin tässä kohtaa tutkimusnäyttöä kaipaisin lisää.

SPEAKER_00 [00:06:34]: Mahtavaa. Koulukirjeenvaihtajat ovat selkeästi olleet työnsä äärellä. Sanna, haluaisitko jatkaa tästä?

SPEAKER_02 [00:06:41]: Joo. Juhani hyvin korjaili tai lisäili minun hyvin haparoiviin ajatuksiin, niin minulla tuli mieleen se, mitä ajattelin, nyt vähän yleistän, mutta jos me nyt sallitaan yleistäminen, niin mulla vähän tuli siitä Kouluilta-jaksosta sellainen fiilis, että ei ole mitään hätää, lapset voi käyttää sosiaalista mediaa huoletta ja just näin, että se ei vaikuta hyvinvointiin, eikä vaikuta mielenterveyden oireiluun ja tällaiseen. Ja tämä oli nyt kärjistys, mutta se ajatus siinä nousi, että kun on siellä arjessa lasten kanssa, opettaa ja kasvattaa kasvavia lapsia ja nuoria ja on siellä isossa koulussa, missä on satoja lapsia ja nuoria, niin tilanne näyttää tosi erilaiselta sieltä käsin. Sellainen ajatus minulla tuli. En tiedä, miten Juha sinä koet?

SPEAKER_01 [00:07:38]: Samanlaiset kokemukset on kyllä siitä. Varsinkin sitten, kun seuraa, kun meillä on yhtenäiskoulu ykkös-ysi, niin ykkös-kutosen tilanne näyttää erilaiselta kuin seiska-ysin oppilaiden. Mutta se, että kun näitä seiska-ysi oppilaita seuraa tuolla käytävillä, niin kyllä todella tiukasti katse on kiinni kännykässä. Sitä, mitä he siellä tekevät, he tekevät monenlaisia asioita. Kyllä siinä kohtaa, kun siihen pysähtyy ja heidän kanssaan keskustele,

niin kyllä se hymy ja se aito katsekontakti on mun mielestä jotain muuta kuin se, että kävisin tämän keskustelun esimerkiksi sosiaalisen median kautta tai jonkun muun. Jotenkin mulla on semmoinen tunne myös, että se nuori myös kaipaa sitä pysäyttämistä, kohtaamista ja aitoa keskustelua. Tämä on nyt se minun tuntuma suoraan koulumaailmasta ja nimenomaan enemmän vielä yläkouluoppilaan näkökulmasta ja heidän kohtaamisesta.

SPEAKER_00 [00:08:37]: Okei, kiitos. Mitä Tiina sanoo, kun kuuntelit keskustelua ja kuuntelit Laurin kanssa keskusteluamme, niin minkälaisia pohdintoja?

SPEAKER_03 [00:08:47]: Joo, ymmärrän hyvin nuo kokemukset, mitä nyt kouluväeltä tulee. Huomasin itsekin kuunnellessani, että välillä, niin kuin hyvä kollegani aina sanoo, että purkka pysähtyi. Että mitä, oli vähän yllättävää. Toisaalta itse mietin tietysti tutkijana... Se on varmaan totta, mitä Sannakin sanoi, että tutkimuksen linjat ja prosessit on pitkiä, että tämä on raakile tämä tutkimusalue aivan varmasti siis, että me tullaan ymmärtämään asiaa todella paljon paremmin, kun aikaa kuluu enemmän. Mutta sitten tietysti myös tutkijana mietin, että kiinnostavaa, että lähdetäänkin vähän ehkä kyseenalaistaa jotenkin semmoista arkituntumasta nousevaa, aika vahvaa, ehkä semmoista vahvasti arvottavaa ja mustavalkoista ajatusta, että some paha ja kaikki muu olisi hyvä. Mä niin kuin ajattelin, että tämä on aika piristävää. En tiedä kuinka paljon tässä tutkija myös provosoi tahallaan, tai sitten halusi tarjota meille ikkunan analyttisempaan lähestymistapaan. Koska kyllähän niin kuin itselläkin semmoinen spontaani, intuitiivinen, kuitenkin tämmöisenä keski-ikäisenä ihmisenä, niin se kun katsoo just noita lapsia, nuoria kännyköiden kanssa, niin tulee se, että eihän tämä nyt voi olla kauhean hyvä asia. Mutta se, että musta on tutkijan tehtävä juuri avata näitä ikkunoita, että okei, että mitäs jos me ajateltaisikin, että tämä ei olekaan absolutu jotenkin vaan pahaa, niin mitä me sitten saataisiin siitä irti? Mä häilyin tämmöisten ajatusten kanssa, musta siellä oli tosi muutama hyvä juttu sitten taas. Mä tykkäsin siitä perusajatuksesta, joka sieltä jotenkin tuli, että joka tapauksessa lapsen ja nuoren maailmaa ja elämää kunnioittava lähestymistapa, mitä me nyt ikinä ollaankaan tästä mieltä ja tälle asialle tekemässä, niin se on semmoisena hyvä, semmoisena universaalina lähtökohtana, mikä sieltä nousi mun mielestä. Mutta joo, en puhu tähän kohtaan enempää.

SPEAKER_00 [00:11:04]: Itse asiassa ottaisin tuohon kiinni ja mietin, että onko koulukirjeenvaihtajat huomannut samanlaisia asioita siinä? Jos ymmärsin oikein Lauri Hietajärven puheesta sen, niin itse asiassa hän aika paljon laitto somea eri kategorioihin. Me puhutaan nopeasti aika yhdestä isosta asiasta, mutta esimerkiksi se, että se on lähestulkoon kasvokkaista kohtaamista, että pelataan yhdessä tai tehdään jotain yhdessä silleen, että ollaan ratkaisemassa yhdessä jotain ongelmaa jossain pelissä tai jotain muuta. Sitten taas reelsien katsominen, jossa videot vaihtuvat nopeasti ja olet passiivinen katsoja, niin piti sitä hyvin erilaisena ja kielteisempänä. Onko näihin tai johonkin muuhun, mihin haluaisitte tarttua erityisesti?

SPEAKER_01 [00:11:54]: Itse asiassa, mitä Tiina toi tuossa, vähän samanlaisia ajatuksia tuli minullekin. Hyvä kuvaus siitä, että purkan syönti suussa pysähtyi ja jäin miettimään, että mitä nyt. Mielenkiintoista oli se, että Lauri toi esille, että nuorten välinen yhteydenpito on vain lisääntynyt sosiaalisen median kautta. Varmasti tällä hetkellä voi ollakin näin ja voi pitää paikkaansa, mutta lähinnä edelleen mietin sitä, että mikä sen vuorovaikutuksen laatu on. Nimenomaan sen laadun kautta haluan miettiä sitä, mikä vaikutus on ylipäättänsä oppilaan hyvinvointiin ja kaikkeen muuhun. Mutta se, että siellä tuotiin esille paljon hyviä asioita ja oikealla tavalla sosiaalista mediaa käyttäen, ylipäättänsä digitaalista mediaa käyttäen, niin onhan siinä valtavasti hyötyjäkin koulussa. Se on ihan kiistaton juttu ja me ollaan käytetty pitkään sosiaalista mediaa hyötynä koulussa. Mutta sitten se on keskeistä tietysti miettiä, että mikä meidän opetuksen ja oppimisen tavoite on ja mitä lisäarvoa se sosiaalinen media tuo taas siihen. Sen oikeanlainen käyttäminen ei olekaan ihan yksinkertaista. Ja myöskin se vaatii tosi paljon opettajille koulutusta ja ymmärrystä siitä, että mitä mahdollisuuksia, mitä vaikutuksia tällä on.

SPEAKER_00 [00:13:21]: Haluatko Sanna jatkaa?

SPEAKER_02 [00:13:22]: Joo, näihin hyvin puoliin. Mulla tuli siis sellainen esimerkki mieleen, kun koulutin vasta opettajia, jotka ovat töissä pienellä koululla pitkien etäisyyksien päässä muista. Siellä lapset ja nuoret kasvaa tosi pienessä kyläyhteisössä ja siellä ei välttämättä ole kauheasti kavereita. He nostivat esiin sen, miten sosiaalisen median kautta se kaveri voi olla vaikka 500 kilometrin päässä, ja se on tosi hyvä asia, että niillä nuorilla, varsinkin teineillä, syntyy sitten kavereuksia ja ystävyksiä jonnekin muualle, kun siinä omalla lähikylällä ei todellakaan välttämättä ole edes saman ikäistä nuorta. Toinen näkökulma tähän asiaan, niin yksinäisyystutkimusten mukaan taas yksinäisyys ei ole vähentynyt ollenkaan, vaan päinvastoin se on lisääntynyt, lasten ja nuorten yksinäisyys. Tästä, mitä kuvailit, sen tutkijan näitä näkökulmia siitä, että miten sosiaalisessa mediassa vuorovaikutus on ihan yhtä aitoa kuin kasvokkainkin, niin varmasti näin on niillä lapsilla ja nuorilla, joilla on jo muutenkin ne ystävyysuhteet olemassa ja kunnossa. Varmasti näin on myös just niillä lapsilla ja nuorilla, joiden sosiaalisen median käyttöä myös jonkin verran säädellään ja kontrolloidaan. Valitettavasti tosi usein meidän opettajien korviin tulee myös viestejä niistä lapsista ja nuorista, joilla ei oikeasti ole sitä ystävää ja joiden se somen käyttökin voi olla hyvin passiivista toisten seuraamista ja selailua. Tosi koskettava tilanne olikin kerran, kun yksi äiti sanoi, että heidän teinin parhaat ystävät ovat tunnetuimmat tubettajat, että hänellä ei ole sen syvällisempiä vuorovaikutussuhteita muihin nuoriin ihmisiin. Tämä on sitten ihan toinen ääripää, näkökulma, mikä mielestäni meidän pitäisi jotenkin... On tosi kipeä asia, että meillä on yksinäisiä lapsia ja nuoria, mutta meidän pitäisi se myös nähdä ja tunnustaa ja miettiä, että mitä sille voisi tehdä.

SPEAKER_00 [00:15:41]: Ajattelet Sanna, että some voi olla ikään kuin sellaisten sosiaalisten suhteiden lisä, jos sosiaalisia suhteita on olemassa jo, mutta jos se tavallaan korvaa tai on ainoa, niin se on problemaattista?

SPEAKER_02 [00:15:58]: Niin, varmaan sellaiset lapset, joille on muutenkin hankalaa luoda ystävyyksiä ja kavereuksia, niin voisin kuvitella, en tiedä onko tätä tutkittu, voisin kuvitella, että se on yhtä hankalaa siellä sosiaalisessa mediassa.

SPEAKER_00 [00:16:10]: Joo, mielenkiintoista. Tiina.

SPEAKER_03 [00:16:12]: Tuo on minusta tosi hyvä pointti tuo yksinäisyyden lisääntyminen, koska kyllähän yksinäisyys on kuitenkin ennen kaikkea myös kokemus. Ja kun Juhakin puhui vuorovaikutuksen laadusta, että meillähän voi olla paljon liikettä, puhetta ja eestaas, mutta se, että mikä se kokemus on sitten, just ehkä nähdyksi, kuulluksi tulemisen kokemus tai porukkaan kuulumisen kokemus. Niin se on kuitenkin semmoinen aika, se ei synny välttämättä kaikenlaisessa vuorovaikutuksessa ja missä tahansa, niin sanotusti huonolaatuisessa vuorovaikutuksessa. Tai jos ei sinulla ole taitoja rakentaa sitä, ettet ole oppinut rakentaa niitä ylipäätään, niin kyllähän niiden oppiminen sosiaalisessa mediassa voi olla aika haastavaa. Tai se, mitä siellä opitaan, voi johtaa sellaiseen vuorovaikutukseen, joka ei tuota sinulle esimerkiksi kuulumisen kokemusta, vaan tuottaa vain jonkinlaisen pärjäämisen siinä ympäristössä. Että tässä varmaan, mä luulen, että tutkimus just laahaa perässä, että me alettaisiin pikkuhiljaa ymmärtää näitä nyansseja ja sitä kokemusta, mikä nuorilla on. Sen takia musta oli hyvä ohje myös, että oikeasti heitä pitäisi tosi paljon enemmän kuulla ja jututtaa siitä, että mikä se maailma siellä on ja ne kokemukset. Sehän oli jo tulos... Kauan aikaa sitten todettiin, kun alkoi tämmöinen, hyvin ohuesti alettiin tehdä etätöitä ja tämmöisiä, ryhmissä kokoonnuttiin etänä, niin silloin mä muistan vaan, kun sitä hoettiin silloin, että kyllä se toimii, kunhan se porukka on nähnyt muutaman kerran jossain lähinä ja tuntee toisensa ja viettänyt vaikka illan yhdessä, niin sitten se toimii se etähomma. Ajattelin, että tässä on ehkä vähän jotain samaa just, että jos lapsella tosiaan on kavereita ja sitten mitä nyt seuraa lähipiirissä, että ensin ollaan ulkona, riehutaan vähän aikaa, sitten kun tullaan sisään, niin se jatkuu vaikka jossain pelissä se vuorovaikutus. Ajattelin, että se on hyvin eri asia kuin se, että oltaisi vaan siinä, esimerkiksi sen pelin vuorovaikutuksessa. Ja silloinhan se laajentaa, että tiedän omallakin lapsella on vaikkapa kaverin serkku asuu Oulussa, niin sitten se laajentaa hänen elämänpiiriä. Sitten se on aina, että hei Oulussa on jo lunta. Se tuo sellaisia hyviä asioita, mutta toden totta se ei ole mitenkään itsestäänselvää, eikä varmasti tapahdu kyllä läheskään aina.

SPEAKER_01 [00:18:47]: Jos voin ottaa tähän vielä kiinni, niin täytyy allekirjoittaa molempien, Tiinan ja Sannan, kommentteja, noita aiemmin. Hyvä puoli on globaalit yhteydet, mitä sosiaalinen media tarjoaa. Nimenomaan, että voidaan ottaa yhteyksiä

kauempanakin oleviin ystäviin tai koulumaailmassa, voidaan ottaa yhteyksiä toisiin kouluun tai jopa eri kulttuureihin. Tällainen hyödyntäminen on älyttömän tärkeää. Mutta se, mitä keskustelua olen käynyt useiden vanhempien kanssa, niin monet vanhemmat eivät ymmärrä tätä maailmaa. Monet vanhemmat taas keskustelevat paljon ruutuajasta, minkä Laurikin toi vahvasti esille, tämän ruutuajakäsitteen, siellä. Se, mitä vanhempien kanssa on kuullut tai keskustelusta on tullut esille, se, että heidän lapset roikkuu sosiaalisessa mediassa, kun kaverit on siellä, vaikka he eivät haluaisi viettää niin paljon aikaa siellä, mutta heillä ei ole mitään muutakaan. He haluaisi tehdä muuta, mutta kun kaverit ovat siellä, niin sitten heidänkin täytyy olla. Ja nimenomaan pelko siitä syrjäytymistä tulee, että jos he eivät ole siellä ja tee niitä asioita, mitä siellä tulee. Esimerkiksi Snapchat, en kovin tarkkaan tunne sitä, mutta tosi paljon vaatii sosiaalisen median aktiivisuutta ja semmoista toimintaa, että pysyt siinä mukana ja ylipäätänsä, että sä pysyt siinä kaveripiirissä mukana. Se on tosi painostavaa ja semmoista hyvin kuluttavaa. Mä en usko, että tutkimuksessa vielä ollaan päästy ihan niin syvällä, että päästäisiin kiinni näihin ilmiöihin, mitkä on tullut esille ihan tosimaailmasta.

SPEAKER_00 [00:20:21]: Aivan. Sitten sellainen kysymys, mikä tietysti on pohdituttanut, että mitä tästä jaksosta ottaisi sellaista, mikä voisi muuttua konkretiaksi teidän kouluilla tai teidän työssä? Mitä näette, että siitä voisi viedä? Mietin, että Lauri puhui jonkun verran tästä yhteisön merkityksestä, että miten yhteisöt säätelevät yhdessä tätä tai yhdessä tehdään jollain tapaa ikään kuin linjoja siitä, että miten toimitaan ja niin edelleen. Onko näillä tai tuliko joku sellainen asia, mitä te ajattelette, että voisi tästä viedä, napata mukaan? Ole hyvä, Juha.

SPEAKER_01 [00:20:58]: Minua kiinnosti tosi paljon tämä diginatiivi, minkä hän toi esille siellä. Ajatellaan, että nuoret ovat diginatiiveja. Sitten hän toi esille sen jakauman, että mikä on diginatiivi ja miten se määritellään. Lähinnä se oli mun mielestä äärimmäisen tärkeä, mitä tuotiin esille sieltä, minkä Lauri toi, että mediamaailma on kuitenkin lapsen oikeus. Yhtenä koulun tehtävä on opettaa medialukutaitoja ja opettaa oikeanlaista median käyttöä oppilaille ja nuorille lapsille. Tietysti iso kysymys on se, että miten tällainen teknologinen yhdenvertaisuus taataan. Kaikilla oppilailla ei ole pääsyä tai taitoa esimerkiksi käyttää sosiaalista mediaa tai digitaalista mediaa, mutta keskeistä on se, että lasta ei saa sulkea pois mediamaailmasta. Se on kuitenkin maailma, mikä on tässä läsnä, se on tullut tähän läsnä, mutta nimenomaan se, että näen ehkä tärkeänä asiana ehdottomasti lasten oikeudet myös tämän näkökulman kautta, mutta myös, että miten me kouluna pystytään vastaamaan siihen haasteeseen ja miten sitten vielä kuitenkin suurimman osan ajasta lapset viettää kotona, niin miten kodit pystyy vastaamaan tähän haasteeseen. Mutta tärkeää, mun mielestä tämä oli todella tärkeä pointti.

SPEAKER_00 [00:22:16]: Eli siis periaatteessa, Juha, te joudutte jollain tapaa toimimaan tämän ilmiön kanssa koulussa. Teidän on pakko tehdä sille asialla jotain, koska se on teillä

käsillä, tämä ilmiö, suuntaan tai toiseen. Mutta tutkimus ei oikein vielä kunnolla tue itse asiassa teitä niissä ratkaisuisissa. Meidän tutkimus laahaa vähän perässä käytäntöä.

SPEAKER_01 [00:22:36]: Tutkimus laahaa vähän perässä, että kyllähän me ollaan pitkään oltu jo mukana tässä digitaalisessa maailmassa. Se on ollut koulussa jo 14-15 vuotta ja meillä on ollut oppilailla omat välineet täällä jo vuodesta 2011 lähtien jokaisella. Eli periaatteessa sosiaalinen media on tullut uutena mukaan, mutta digitaalisten välineiden käyttö on ollut meidän arkipäivää jo pitkään. Ja ollaan pystytty tavallaan paljon keskustelemaan siitä, että mikä sen hyöty on, mitä lisäarvoa se tuo oppimiseen ja opetukseen. Mutta sitten taas sosiaalinen media on uusi juttu. Ja tavallaan se tapa, miten yleensäkin media tuo tätä asiaa esille aika usein negatiivisessa valossa, ja huoltajat ja vanhemmat reagoivat hyvin vahvasti siihen, kun taas sitten me... Jopa me saamme viestejä vanhemmilta, että miksi te käytätte sitä, kun ruutuaikaa tulee lisää, tulee sitä ja tulee tätä. On koitettu avata tosi paljon sitä, että se on meidän oppimisen väline yhtä lailla kuin meillä on kynä ja kumi, mitkä ovat vielä tärkeitä, ja kirjat ja kaikki muutkin. Mutta erot oppilailla ovat ihan valtavan suuret ja se on haaste, että me halutaan opettaa heille tulevaisuuden taitoja. He tulevat tarvitsemaan tätä, mutta tekniikka kehittyy niin paljon, että vielä meilläkin on kysymysmerkkejä, että mitkä ne tulevaisuuden taidot ovat, jos puhutaan digitaalisen median käytössä. Tällä hetkellä tekoäly on tullut vahvasti mukaan. Olin tällä viikolla pitämässä meidän opettajille koulutusta tekoälyn käytöstä ja sen hyödyistä. Ollaan siinä tilanteessa, että sovittiin, että pidämme uuden koulutuksen helmikuussa. Voi olla, että koulutus on täysin erilainen, koska kolmessa kuukaudessa on voinut tapahtunut vaikka mitä. Tämä on niin uskomatonta tämä vauhti, missä mennään. Se tekee tietysti... Koulu on mini-yhteiskunta, joka toimii täällä, yrittää seurata aikaa. Meidän täytyykin seurata aikaa, mutta se ei ole helppoa. Mietin tutkimuksen kannalta, miten se tutkimus kerkee tähän mukaan, kun tämä vauhti on niin valtava. Se, mitä nyt tutkitaan, on jo helposti mennyttä ja muutaman kuukauden päästä on syytä tutkia jo jotain muuta. Mielenkiintoistahan tämä on.

SPEAKER_00 [00:24:50]: Joo, kyllä. Sanna, ole hyvä. Mitä ottaisit mukaan?

SPEAKER_02 [00:24:54]: Joo, helppo yhtyä kaikkeen tuohon, mitä Juha tuossa kuvaili. Ja sitten siitä jatkan, että tämä ei oikeastaan ehkä tullut siitä sisällöstä, mitä siinä Kouluilta-jaksossa oli, mutta se herätti minut pohtimaan tämmöistä kohtuus kaikessa -ajattelua. Ja just sitä, että lapset ja nuoret on sosiaalisessa mediassa, se on tätä päivää ja sitä on turha kieltää ja rajata kokonaan ja niin pois päin. Ja siinä on paljon hyvää myös. Ja toisaalta lasten ja nuorten oikeus on myös oppia niitä säätelytaitoja. Niin kuin Juha tuossa kuvasi, että lasten taidot ovat hirveän erilaisella tasolla. Osa osaa tosi hyvin ja osa ei. Niin ihan samalla tavalla nämä säätelytaidot ovat tosi eri tasolla. On sellaisia perheitä, joissa hirveän hyvin huolehditaan siitä, että kuinka paljon ja millä tavalla lapsi käyttää sosiaalista mediaa. Sitten taas on sellaisia lapsia ja nuoria, jotka saavat olla ja mennä myös siellä somen maailmassa ihan itseksensä. Se surettaa, että jos lapset ja nuoret ei opi niitä säätelytaitoja. Se,

mitä olen omassa työssäni yrittänyt harjoittaa, kun meillä saa käyttää myös alakoulussa kännykkää ja saa mennä someen välitunneilla, niin meillä oli viime vuonna vitosluokkalaisten kanssa kaksi puhelinvälituntia. Tänä vuonna me vähennettiin se yhteen ja se ei ollut lapsista kivaa, mutta ajattelin, että tämä on just se kohta, missä mä voin koulussa turvallisella tavalla mallintaa heille, että me haluttaisiin kyllä kaikkea, joku meistä voisi haluta syödä sitä irtokarkkia aamusta iltaan, mutta se ei ole terveellistä ja se ei ole hyväksi. Samalla tavalla lapset saattaisi haluta kauheasti käyttää somea kesken koulupäivänä, mutta se, mitä minä opettajana ja kasvattajana tiedän keskittymiskyvystä ja oppimisesta ja siitä, että aivot kaipaavat välillä lepoa ja rauhaa, niin sen perusteella mä pystyn tekemään sen päätöksen, että meillä on vain yksi puhelinvälkkä viikossa. Ja vaikka se ei ole kivaa lasten mielestä, niin me silti pystytään yhdessä siihen sitoutumaan ja toimimaan näin. Mutta sitten toinen asia, mikä mulla jää tästä jaksosta mieleen ja Juha siihen vähän tuossa jo viittasikin, mä kirjoitin itselleni muistiin tällaisen kuin aikuisten kupla -ajatuksen. Että me aikuiset hirveän herkästi eri asioiden kanssa mennään omaan kuplaan. Just mitä tämä tutkijakin kertoi, että pitäisi mennä sinne lasten ja nuorten luo ja kysyä heiltä. Ja Juha tuossa sanoi jotenkin alussa sitä, että lapset ja nuoret saattaa odottaa, että se aikuinen tulee ja kysyy, että mitä sulle kuuluu tai juteltaisiko tästä. Tein kerran ysiluokkalaisten kanssa etiikan kurssilla sellaisen tehtävän, että he kirjoitti omalle läheiselleen kirjeen. Tehtävänä oli, että ensin oli harjoiteltu sitä, että miten kirjoitetaan omia ajatuksia rehellisesti ja suoraan sydäimestä. Ettei tarvitse ajatella, että kehtaanko sanoa näin. Niin ysiluokkalaiset nuoret kirjoitti esimerkiksi tällä tavalla omalle vanhemmalle sisarukselleen, että tulisitpa taas viikonlopuksi kotiin, leivottaisi yhdessä pizaa ja pelattaisi lautapelejä. Tai toinen kirjoitti isälleen, että olisipa meillä taas aikaa mennä kalastusreissulle yhdessä. Ja sitten mä tein tämän saman kolmasluokkalaisten kanssa. Ja kolmasluokkalaiset kirjoitti, että järjestettäisipä isot kesäjuhlat, mihin tulisi kaikki sukulaiset, että me voitaisiin juoksennella nurmikolla ja olisi kakkua. Ja sitä tarkoitan sillä aikuisten kuplalla, että me hirveän herkästi ehkä ajatellaan, että ne lapset ja nuoret nyt tykkää olla siellä somessa. Annetaan niiden olla, annetaan niiden pelata. Mutta entä jos me mentäisiin ihan, jos me nähtäisiin se vaiva, että sehän on tosi vaivalloista järjestää tällaisia juttuja. On tosi haastavaa säilyttää vuorovaikutus, jossa lapsi ja nuori pystyy kertomaan aitoja toiveitaan ja ajatuksiaan, mutta väitän, että se on myös vaivan arvosta.

SPEAKER_00 [00:29:21]: Aivan mahtavaa. Kiitos. Tiina, me rupeamme lähestymään jaksomme loppuvaihetta, ole hyvä.

SPEAKER_03 [00:29:30]: Se, mikä tässä nyt jotenkin rupeaa nousemaan itselle on se, että tietysti meidän katse on nuorissa ja lapsissa. Mutta tässä nyt jotenkin, kun mä teitä kuuntelen, niin rupean yhä enemmän miettimään, että pitäisikö meidän katsoa itseämme? Itseämme aikuisina, opettajina ja vanhempina ja miettiä just sitä, että tähän on meille, ja ehkä se tuli just siinä tutkijan [?? 00:29:51], että tämä on meille aika hämmäntävä tilanne suurimmalle osalle. Ja sitten itse huomaa opettajana, pystyn hyvin ymmärtämään Juha tuon, että kun mä puhuin luennolla juurikin tekoälystä tällä viikolla ja opiskelijat kysyi, että

mitenköhän siihen pitäisi suhtautua, kun he keväällä aloittaa gradun teon, niin sitten siinä gradun teossa. Niin sanoin, että katsotaan sitä sitten, että siihen on nyt muutama kuukausi vielä. Tämä tahti on tosiaan, että sitten löytää itsensäkin ihan jatkuvasti semmoisesta e-tietämisen ja hämmennyksen tilasta ja se on tietysti kasvattajalle vähän haastava, kun haluaisi olla se, joka tietää. Toisaalta mietin, vähän palaan tuohon jo, mitä aikaisemmin puhuttiin näistä erilaisista somen käytön tavoista ja siitä, että luova aktiivinen käyttö on jotenkin parempaa kuin passiivinen, mutta kyllä mun täytyy sanoa, että mulla ei ainakaan riitä kyllä ihan osaaminen siihen, että ohjaisin vaikka lasta, oppilasta tai opiskelijaa aktiiviseen käyttöön, kun mä olen itse siinä aika huono ja mä itse asiassa varon aika paljon sitä aktiivista käyttöä, että mä tuottaisin mitään itse. Huomaan herkästi myös neuvovani ihmisiä vähän sellaiseen varovaisuuteen, ja sitten kuitenkin tutkijan näkemys oli, että sinne vaan aktiivisesti tekemään ja kokeilemaan. Että tässä löytää aikuisena itsensä ja kasvattajana ja myös kasvatuksen tietysti tutkijana aika hankalasta tilanteesta. Luulen, että se saattaa aiheuttaa sen, että meidän ratkaisut aikuisina on tosi jäykkiä. Herkästi tulee se, että kiellän tai menköön, mä sallin kaiken. Mikä se aina olisi se oikein, niin on aika haastava löytää. Mä ajattelen, että semmoinen tietty armollisuus tietysti, siis opettajia ja meitä muitakin kohtaan, että tässä ihmetellään tätä asiaa yhdessä. Keskusteluhan me siitä tarvittaisiin enemmän, semmoista kiihкотonta ehkä analyttisempää keskustelua. Ehkä ne voi olla tämmöiset päätössanojen tyyppiset nyt tähän Mikalle.

SPEAKER_00 [00:31:56]: Kiitos. Aika humpsahdi yhtäkkiä. Tätä keskustelua voisi jatkaa tosi pitkään, huomasin. Yhden asian haluaisin sanoa tähän loppuun, mikä tuli erityisesti Sannan puheenvuorosta. Se tuntui arvokkaalta työltä, sellainen missä joku kohtaa toisen ihmisen, niin kuin opettajana. Sitten on myös muita ammatteja, joissa ollaan aika lähellä toista ihmistä. Pitää tehdä ratkaisuja siinä. Mun mielestä kaikki nämä tutkimus ja muu, niin se pitäisi olla tätä palvelevaa työtä. Sitä kohtaamista, että se kohtaaminen voisi olla sellaista, missä olisi lähestymistapoja ja muita käytössä, mitä on muut kovasti tutkineet ja tuoneet näkökulmia niihin. Sellainen tietynlainen palvelutehtävä [?? 00:32:45] tutkimuksen kannalta tässä on kyseessä. Nyt on aika kiittää. Kiitos seurastanne hyvät kuulijat, kiitos koulukirjeenvaihtajat. Ensi kertaan, kuulemisiin. Lisätietoa Schoolwell-tutkimuksesta osoitteessa helsinki.fi kautta schoolwell ja X:ssä ja Instagramissa tunnisteella schoolwellstudy. Schoolwell on osa Suomen Akatemian yhteydessä toimivan strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamaa young-ohjelmaa. Lisää tutkimukseen perustuvia ratkaisuja löytyy osoitteesta ratkaisujatieteestä.fi.

[äänite päättyy]